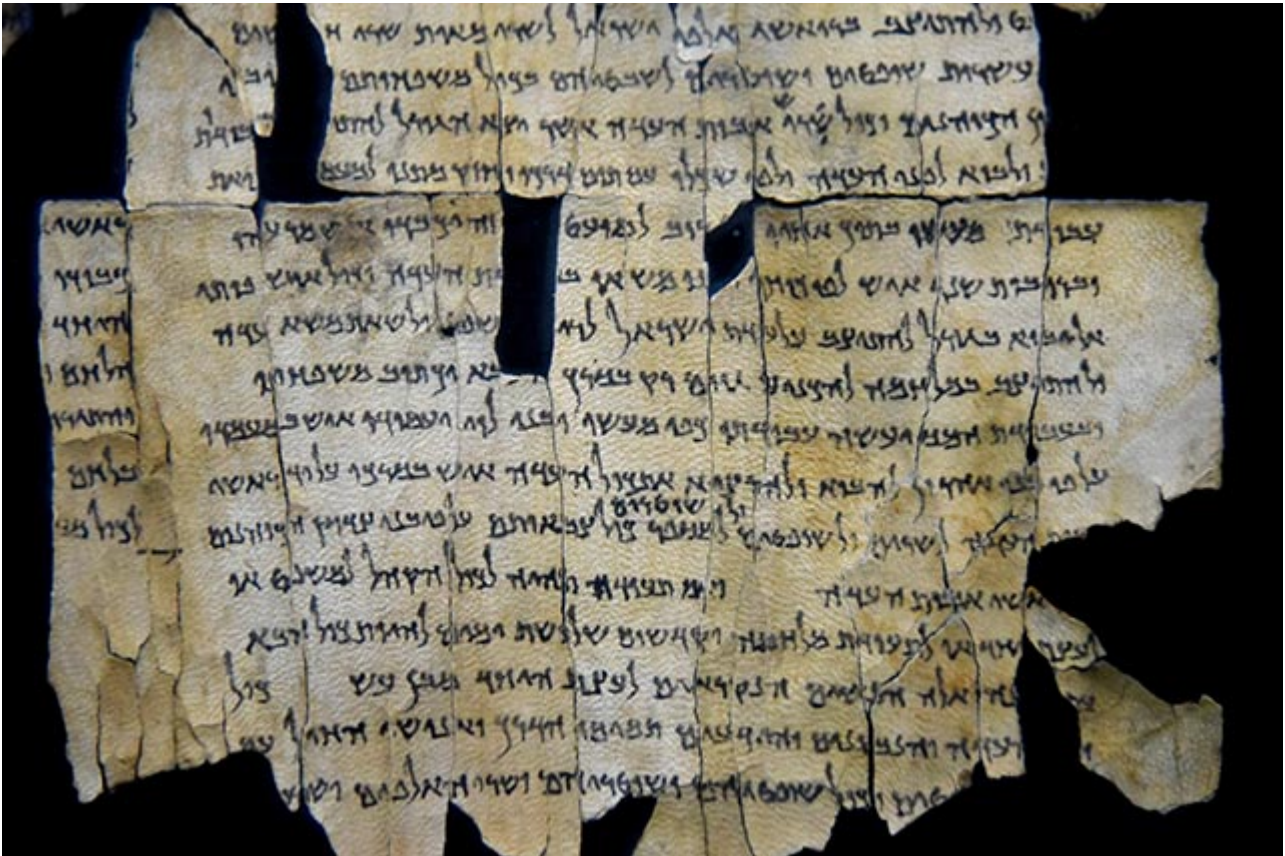

9. Novozákonný biblický kánon

written by doc. Štefan Paločko | 28. októbra 2020

[doc. ThDr. Štefan Paločko, PhD.](#)

Proces zostavenia novozákonného biblického kanónu

Poznať správne Božie slovo je dôležité nie len pre teológiu ako vedeckú disciplínu, ale predovšetkým pre praktický duchovný život, ktorý má viesť k večnému blaženému cieľu. Toto Božie slovo môžeme čerpať z Apoštolskej tradície. Časť tejto Tradície bola zapísaná. Spisy, ktoré sú považované za zdroj zapísanej tradície, tvoria Sväté písmo. Z toho dôvodu je nanajvýš dôležité, aby sme venovali pozornosť otázke, odkiaľ môžeme s absolútnou istotou vedieť, či Biblia skutočne obsahuje Božie slovo a to neporušené.

Božie slovo samozrejme musí byť neomylné. Ak však chceme považovať Bibliu za garanta neomylného sprostredkovania Božieho slova kresťanom v Cirkvi, nevyhnutne musíme dokázať, že Biblia s úplnou istotou Kristovu náuku skutočne obsahuje.

Existuje teologická mienka predovšetkým v protestantských kruhoch, podľa ktorej adekvátny dôkaz toho, že v Biblii je neomylné zachytené Božie slovo, možno hľadať jedine v samotnej Biblii. Keďže totiž Svätý Duch inšpiroval Sväté písmo (porov. 2Pt 1,21; 2Tim 3,16), on sám prostredníctvom ním inšpirovaných slov potvrdzuje, že jeho slová sú neomylnou pravdou.[\[1\]](#) Pozrime sa teda na citáty z Písma, ktoré by mali potvrdzovať, že Biblia je Božie slovo.

Apoštol Pavol píše v druhom svojom liste Timotejovi: *„Celé Písmo je Bohom vnuknuté a užitočné na poučanie, na usvedčovanie, na nápravu a na výchovu v spravodlivosti“* (2Tim 3,14-17). Tento citát síce potvrdzuje, že celé Písmo je Bohom inšpirované, no nikde nemenuje, ktoré konkrétne knihy patria do Písma a dokonca samotný kontext tohto citátu i doba jeho vzniku ukazuje, že Pavol týmto výrokom myslel na starozákonné spisy, pretože zbierka novozákonných ešte neexistovala. Podobne je to aj s 2Pt 3,15-16. Apoštol Peter síce potvrdzuje, že Pavlove listy sú pravdivé, nemenuje však konkrétne ktoré Pavlove listy má na mysli a zároveň nič nehovorí o ostatných novozákonných spisoch.

Biblia teda nikde nepotvrdzuje zoznam neomylných biblických spisov. **Treba zároveň podotknúť, že celý takýto pokus nájsť potvrdenie neomylnosti Biblie samotnou Bibliou je dopredu odsúdený na neúspech. Je to argumentovanie dookola: „To, že celá Biblia je Božie slovo vieme z Božieho slova. A čo je Božie slovo, vieme z Biblie.“** Nelegitímnosť potvrdzovania sebou samým vyplýva nie len zo správnej logiky, ale dokonca ani Biblia sama nepovažuje *„samopotvrdzovanie“* za dôkaz pravdivosti. Aj Krista obvinili z toho, že mu nemožno veriť, pretože svoju pravdivosť potvrdzuje len on sám. Kristus súhlasí, že ak by potvrdzoval seba len on sám, nebol by hodnoverný. Preto upozorňuje na fakt, že o ňom svedčí aj Ján Krstiteľ a svedčia o ňom aj skutky, ktoré mu dal vykonať Otec (porov. Jn 5,31-36).

V reformovanej teológii, zvlášť v evanjelikálnom prostredí

taktiež existuje mienka, podľa ktorej Svätý Duch pracuje v srdciach jednotlivých kresťanov, aby mohli spoľahlivo rozpoznať, ktoré knihy sú skutočne Bohom inšpirované, a ktoré nie. Pod vplyvom pôsobenia tohto Ducha je každý jednotlivý kresťan presvedčený, že práve tá zbierka kníh, ktoré tvoria Bibliu, obsahuje neomylné Kristovo učenie.[\[2\]](#) Aby sme takéto tvrdenie mohli brať do úvahy, muselo by byť niečím podložené. Na základe čoho možno mať istotu, že Svätý Duch skutočne pôsobí v srdciach kresťanov práve takýmto spôsobom? Odpoveď na takúto otázku protestantskí kresťania opäť hľadajú v Písme. Tvrdia, že Písmo samopotvrďuje, že Svätý Duch dosvedčuje v srdci každého jednotlivého kresťana, ktorá kniha obsahuje neomylné Božie slovo.[\[3\]](#) **Opäť sa však ocitáme pri argumentovaní dookola, ktoré nemôže mať platnosť dôkazu: To, že sú biblické spisy pravdivé, potvrdzuje Svätý Duch, a to, že nám to potvrdzuje Svätý Duch, vieme z biblických spisov.**

Napriek neregulárnosti takéhoto dokazovania nazrime do Biblie, aby sme uvideli, či skutočne hovorí o tom, že Svätý Duch potvrdzuje osobitne každému jednotlivcovi, ktoré spisy sú neomylné, a teda majú právo byť zaradené do Biblie.

Ako jeden z podkladov, ktorý má dokázať pôsobenie Svätého Ducha, sa uvádza 1Sol 2,13:[\[4\]](#) „Keď ste od nás prijali Božie slovo, ktoré sme hlásali, neprijali ste ho ako ľudské slovo, ale – aké naozaj je – ako slovo Božie; a ono pôsobí vo vás veriacich.“ Otázka zostáva, čo spôsobuje v Solúnčanoch Božie slovo. Nie je tam ani zmienky o tom, že by spôsobovalo v každom Solúnčanovi rozoznanie, čo patrí k Božiemu slovu a čo nie. V Biblii sa dočítame, že Božie slovo pôsobí v kresťanovi napríklad znovuzrodenie (1Pt 1,13), ale že spôsobuje, aby každý jednotliviec dokázal posúdiť, čo je a čo nie je inšpirované Božie slovo, to sa vo Svätom písme nedočítame.

Ďalším citátom je 1Kor 2,10-12: [\[5\]](#) „Ale nám to Boh zjavil skrze Ducha, lebo Duch skúma všetko, aj Božie hlbiny. Vedť kto z ľudí vie, čo je v človeku, ak nie duch človeka, ktorý je v ňom? Tak ani čo je v Bohu, nepozná nik, iba Boží Duch. A my

sme nedostali ducha sveta, ale Ducha, ktorý je z Boha, aby sme vedeli, čo nám Boh daroval." Keďže tieto verše sa vzťahujú na Božiu múdrosť, ktorá je nám zjavovaná cez Božieho Ducha, môžeme pripustiť, že nám teda Boh skrze svojho Ducha zjavuje svoje slovo, a tak môžeme posúdiť, čo jeho slovo je a čo nie. Problémom výkladu reformátorov tohto textu však je, že v tomto verši sa nehovorí o tom, že to Boží Duch zjavuje jednotlivo každému kresťanovi. Pavol hovorí, že tohto Ducha, ktorý nám zjavuje Božiu múdrosť, sme dostali my (spoločne), nie každý zvlášť v absolútne rovnakej miere, veď „*Duch (...) rozdeľuje každému, ako chce*“ (1Kor 12,11). Toto „my“ je Kristova Cirkev, ktorá nevyhnutne musí mať Ducha Svätého, lebo je Kristovým telom. Pavol však o tomto tele hovorí, že dary milosti, ktoré spôsobuje ten istý Duch, sú v ňom porozdeľované, ako sú porozdeľované funkcie jednotlivých údov v tele (porov. 1Kor 12,4-6. 18-19). Boh to tak zariadil, aby sme sa navzájom potrebovali, ako sa potrebujú údy v tele, a takto aby sme tvorili spoločenstvo lásky, a nie aby sme boli kopa nezávislých kresťanov, z ktorých si každý vystačí s Duchom a Bibliou (porov. 1Kor 12,21). Pavol hovorí, že nie všetci, ale len niektorí sú v Cirkvi ustanovení za takých, ktorí majú kresťanov učiť a viesť (porov. Ef 4:11-13, 1Kor 12:29, Žid 13:17), čo by nedávalo zmysel, keby si každý kresťan vystačil sám, len s Duchom Svätým a Bibliou.

Zaujímavým biblickým momentom je, že aj samotný apoštol Pavol, hoci mal videnia a zjavenia, predsa sa neodvážil sám vyriechnúť neomylný úsudok, či jeho chápanie Božieho slova je naozaj správne. V obave, či hádam „*nebeží nadarmo*“ šiel sa opýtať tých, ktorí boli v Cirkvi „*pokladaní za niečo*“, teda Petra, Jakuba a Jána (porov. Gal 2,2). A napokon, keď pred Galatami obhajuje pravosť svojho učenia, odvoláva sa práve na schválenie tohto učenia predstavenými Cirkvi (porov. Gal 2,6.9).

Taktiež apoštol Pavol nariaďuje poriadok, aký majú dodržiavať proroci na zhromaždení (tí, ktorým Duch Svätý zjavuje Božie

slovo). Pavol hovorí, že na zhromaždení majú ostatní posudzovať prorokov, či prorokujú naozaj v súlade s vierou: „Proroci nech hovoria dvaja alebo traja, a ostatní nech rozsudzujú“ (porov. 1Kor 14,29). To by nemalo žiaden zmysel, keby každý kresťan (a teda aj kresťan s darom prorokovať) dokázal s úplnou istotou posúdiť, čo je Božie slovo, a čo nie.

A tak možno súhlasiť, že Duch zjavuje kresťanom pravdu o svojom slove a potvrdzuje ho, no v žiadnom prípade nemožno tvrdiť, že ju Duch zjavuje bezprostredne každému kresťanovi v jeho srdci. **Biblia učí, že nám, ktorí patríme do Kristovej Cirkvi, to Duch zjavuje prostredníctvom tých, ktorých na to v Cirkvi ustanovil:** „On ustanovil niektorých za apoštolov, niektorých za prorokov, iných za evanjelistov a iných za pastierov a učiteľov, aby pripravovali svätých na dielo služby, na budovanie Kristovho tela, kým nedospejeme všetci k jednote viery a poznania Božieho Syna, k zrelosti muža, k miere plného Kristovho veku, aby sme už neboli malými deťmi, ktorými sem-tam hádže a zmieta hocijaký vietor klamlivého ľudského učenia, ktorý podvodne strháva do bludu“ (Ef 4, 11,14). Ak však sú rozpory medzi samotnými vodcami Cirkvi, a história potvrdzuje, že k tomu skutočne dochádzalo, [\[6\]](#) takýto stav predpokladá existenciu najvyššieho učiteľského úradu v Cirkvi, ktorý je smerodajný aj pre samotných pastierov a učiteľov. Príkladom je už spomínaný prípad apoštola Pavla, ktorý si správnosť svojho učenia overoval u „stĺpov Cirkvi“ (porov. Gal 2,2).

Možno teda uzavrieť, že Biblia nepotvrdzuje, ktoré konkrétne spisy neomylné zachytávajú Božie slovo, a ani potvrdzovať nemôže. **Odkiaľ teda môžeme s istotou vedieť, čo tvorí pravoverný kánon biblických kníh?**

V teologických vyjadreniach sa často stretávame s akousi pasívnou formou, ktorou sa vyjadruje zostavenie kánonu. Tieto vyjadrenia formulujú zostavenie kánonu v tom zmysle, že biblický kánon „sa zostavil“, alebo „bol zostavený“, v lepšom prípade je to formulácia, že ho „zostavila Cirkev“. Dôležité

je všimnúť si, že takéto vyjadrenia sú absolútne nepresné a zastierajú dôležitý fakt, že za zostavením kánonu boli konkrétni ľudia. **Je totiž evidentné, že Kánon sa nezostavil úplne sám a rovnako ho nezostavila Cirkev v tom zmysle, že by sa na zostavení kánonu jednomyseľne dohodlo akési celocirkevné zhromaždenie s účasťou absolútne všetkých kresťanov.**

Aby sme mohli objasniť, čo treba rozumieť pod tvrdením, že biblický kánon zostavila Cirkev, je potrebné nazrieť do histórie. Jednotlivé biblické spisy vznikali príležitostne podľa evanjelizačnej potreby. Apoštoli listami povzbudzovali miestne cirkvi i jednotlivých kresťanov a objasňovali niektoré vieroučné otázky, Matúš adresoval svoje evanjelium Židom,[\[7\]](#) Marek chcel zachytiť kázne apoštola Petra,[\[8\]](#) Lukášove spisy sa javia ako katechéza podávaná istému zámožnému Teofilovi (porov. Lk 1,3; Sk 1,1) a Ján zrejme písal svoje evanjelium pre prehĺbenie viery kresťanov Malej Ázie, ktorí už v základoch poznali Kristovu náuku.[\[9\]](#) Rôznych katechéz, listov, či evanjelií bolo však napísaných omnoho viac, ako tých, ktoré poznáme zo súčasnej Biblie. Kresťanské spisy rôzneho druhu sa šírili po celom kresťanskom svete a len postupne sa stávali známymi v celej Cirkvi. Spisy ako 2. Petrov list, Júdov list či Jánova apokalypsa v Sýrii zrejme neboli dobre známe ešte ani v 4. storočí.[\[10\]](#) Počas prvých troch storočí neexistovalo pevné pravidlo, ktoré by jasne vymedzovalo, ktoré knihy s absolútnou istotou neomylné zachytávajú Božie slovo, a ktoré nie. Napríklad Irenej z Lyonu († okolo 202) považuje za Sväté písmo Hermovho Pastiera,[\[11\]](#) a naopak Zjavenie Jána za Božie slovo nepokladá.[\[12\]](#) Taktiež takzvaný Muratoriho kánon z doby okolo roku 200 neobsahuje List Hebrejom, Petrove listy, Jakubov list, a naproti tomu medzi sväté písmo zahŕňa Petrovu apokalypsu.[\[13\]](#) Ešte začiatkom štvrtého storočia dosvedčuje Euzébius († 340), že o Jakubovom a Júdovom ako aj o Petrových a niektorých Jánových spisoch sa ešte stále uvažuje, či sú, alebo nie sú inšpirované Svätým Duchom.[\[14\]](#) **Z týchto historických záznamov veľmi jasne vyplýva, že prvé tri storočia Biblia ako kompletná zbierka**

inšpirovaných spisov neexistovala.

Prvý historický doklad, ktorý kompletne vymenúva celý zoznam kníh, ktorý dnes máme v novozákonnej Biblii, je 39. sviatočný list alexandrijského patriarchu Atanáza z roku 367.[\[15\]](#) Rímska synoda v roku 382 vydala Decretum Gelasianum, ktorým potvrdila tento zoznam, a tak nasledovali ďalšie synody v Hippo roku 393 a v Kartágu roku 397.[\[16\]](#)

Dôležitá je otázka, čo viedlo Atanáza a spomínané snemy k tomu, že dokázali s istotou presne rozoznať, ktoré knihy neomylné obsahujú Božie slovo, a ktoré nie. Nemožno uznať zásadu, podľa ktorej by sa do Biblie mali dostať knihy používané pri bohoslužbách, teda tie, ktoré spontánne svojim používaním schválil Boží ľud.[\[17\]](#) Vyhlásenia spomínaných snemov aj autoritatívny list patriarchu Atanáza obsahujúce zoznam inšpirovaných spisov boli totiž namierené práve proti používaniu nesprávnych kníh na bohoslužbách. A napokon už Muratoriho kánon, ktorý je taktiež písaný formou nariadenia, čo sa smie a čo nesmie čítať pri bohoslužbách, dosvedčuje, že medzi bohoslužobné knihy sa dostal spis Hermov Pastier, ktorý toto nariadenie čítať zakazuje.[\[18\]](#) **Na Boží ľud sa teda pri zostavovaní biblického kánonu spoľahnúť nemôžeme.** Napokon, keby si bol sám Boží ľud schopný ustanoviť neomylný biblický kánon, nepotreboval by rôzne nariadenia predstavených Cirkvi, ako to bolo v prípade listu patriarchu Atanáza, či v prípade už vyššie spomínaných miestnych synod.

Taktiež nemôžeme prijať pravidlo zostavovania biblického kánona, podľa ktorého zaručene inšpirované knihy sú tie, ktoré ako také schválili napokon všetci kresťania.[\[19\]](#) Dodnes totiž niektoré kresťanské spoločenstvá ako napríklad arménska, či sýrska cirkev neprijali kánon zverejnený Atanáзовým listom.[\[20\]](#)

Taktiež sa nemožno nechať viesť ani pravidlom, že za Svätým Duchom inšpirované sa uznali tie spisy, ktoré boli pripisované apoštolom a žiakom apoštolov.[\[21\]](#) Za inšpirovaný spis je

uznávaný aj List Hebrejom, o ktorom dodnes s istotou nevieme, kto ho vlastne napísal.[\[22\]](#) Naproti tomu listy Klementa Rímskeho, ktorý bol žiakom apoštolov,[\[23\]](#) do Biblie zaradené neboli. Známy je tiež prípad biskupa Serapiona z Antiochie, ktorému sa okolo roku 200 dostalo do rúk evanjelium pripisované apoštolovi Petrovi. Najprv sa tomu zaradoval, no po jeho prečítaní usúdil, že jeho obsah je zavádzajúci a nemôže pochádzať od apoštola Petra.[\[24\]](#) **Zároveň však treba pripomenúť, že nešlo len o to, ktoré spisy patria do Biblie, a ktoré nie. Bolo totiž treba rozoznať, či v jednotlivých knihách náhodou nie je niečo nesprávne dopísané.** Jedna vec je, či je spis pripisovaný apoštolovi a druhá, či ho apoštol skutočne napísal a či ho napísal skutočne celý. Vsúvanie falošných dodatkov do pravých spisov nebolo v prvých storočiach ničím nemožným. V liste Klementa z Alexandrie istému Theodorovi z druhého storočia sa spomína, že do Markovho evanjelia medzi 34. a 35. verš 10 kapitoly bolo vložených niekoľko veršov, ktoré prezentujú falošnú náuku.[\[25\]](#)

To nás privádza k otázke, ako mohli kresťania rozoznať, ktoré knihy sú naozaj inšpirované a ktoré časti tých kníh sú skutočne neomylné. Podľa čoho vedel biskup Serapion z Antiochie posúdiť, že Petrovo evanjelium nemohol napísať Peter? Protestantskí kresťania tvrdia, že *„jediným pravidlom a meradlom, podľa ktorého každé učenie treba rozsudzovať a ktorým sa všetci učitelia majú riadiť, sú jedine prorocké a apoštolské spisy Starej a Novej zmluvy“*,[\[26\]](#) teda jedine Biblia. No v prvých troch storočiach Biblia neexistovala. Podľa čoho teda bolo možné posúdiť, čo vlastne do Biblie patrí? **Jediným možným riešením je tvrdenie, že v Cirkvi musel existovať ešte iný zdroj Božieho slova, iné meradlo pravovernosti, s ktorým sa jednotlivé spisy porovnávali, a tak sa zisťovala ich pravovernosť. Týmto iným zdrojom nemohlo byť nič iné, ako Kristova náuka, ktorá sa v Cirkvi tradovala od apoštolov.** Toto Kristovo evanjelium muselo byť prítomné v Cirkvi ešte pred zosumarizovaním Biblie, ba práve zosumarizovanie Biblie mohlo byť završené jedine vďaka tomu,

že táto Apoštolská tradícia ako meradlo pravovernosti spisov v Cirkvi naozaj existovala. Tým sa však zásada Sola Scriptura javí ako falošná, lebo popri Písme nevyhnutne musí existovať ešte iný prameň Božieho slova, ktorým je Tradícia, a to dokonca prameň ešte starší ako Biblia.

Zároveň tu treba položiť otázku, či je vôbec možné, aby sa táto Apoštolská tradícia zachovala v Cirkvi tak čistá a neporušená až po štyri storočia, že mohla byť napokon spoľahlivou normou pri utváraní biblického kánonu. Tým, že protestantskí kresťania prijímajú súčasný novozákonný kánon, dosvedčujú, že v štvrtom storočí bola táto zbierka biblických kníh zosumarizovaná skutočne neomylné. Ale komu pripísať túto neomylnú schopnosť zosumarizovať Bibliu? Atanáziovi Alexandrijskému? Alebo miestnym snemom?

Neexistuje pravidlo, podľa ktorého by sme mohli snem sám osebe považovať za neomylný. Taktiež zostáva otázka, prečo by sme za neomylného mali pokladať práve Atanáza Alexandrijského. Na niečo také neexistuje žiadny podklad. Prečo teda môžeme s takou istotou dôverovať Atanázoemu kánonu? Odpoveďou na tento problém je, že hoci Atanáž zostavil zoznam týchto inšpirovaných spisov, nemožno predpokladať, že by trval na tomto zozname kníh, ak by bol v rozpore s učením rímskeho biskupa. Atanáž bol totiž zástancom učenia, podľa ktorého v prípade vieroučných nezhôd má rozhodujúce slovo práve rímsky biskup. [\[27\]](#) A je zjavné, že dodnes je v katolíckej Cirkvi rímsky biskup považovaný za toho, kto vie s neomylnou istotou vďaka zvláštnej asistencie Svätého Ducha rozoznať, čo je naozaj náuka apoštolov, a čo nie (porov. DS 3073). Tento zoznam kníh však pápežom odmietnutý nebol. **Práve naopak, Rímska synoda v roku 382 vydala Decretum Gelasianum, ktorým potvrdila tento zoznam.** [\[28\]](#) A hoci tento dekrét nebol vyhlásením „*ex cathedra*“, pápež nemusel potvrdzovať svojou najvyššou autoritou to, o čom sa vo všeobecnosti nepochybovalo. Ak by to však bolo v rozpore s jeho poznaním Kristovej náuky, určite by svojim najvyšším vyhlásením, proti

tomuto Atanárovmu kánonu zakročil. Napokon v dobe reformácie, keď sa biblický kánon začal spochybňovať, pápež využil svoju najvyššiu autoritu a potvrdil dogmu Tridentského koncilu, ktorá presne definuje kánon Starého i Nového zákona (porov. DS 1501 – 1504).

Ak skutočne chceme prijať tvrdenie, že Biblia je neomylným Božím slovom, nevyhnutne musíme priznať neomylnosť toho, kto ju zostavoval. Inak by naše presvedčenie v neomylnosť Biblie bolo zavesené vo vzduchoprázdne. Tvrдили by sme totiž, že neveríme bez výhrad tomu, kto Bibliu zostavoval, no s absolútnou istotou veríme, že Biblia je správne zostavená. Takéto tvrdenie samozrejme nemá žiadny základ.

Možno povedať, že z histórie vyplýva tvrdenie, podľa ktorého Bibliu zostavila Cirkev. Z toho vyplýva, že Cirkev je nositeľom neomylnosti. Zároveň však musíme pripomenúť, že neomylnosť Cirkvi možno chápať len ako neomylnosť spoločenstva podriadeného neomylnnej autorite, ktorou je rímsky biskup ako garant neomylnosti Cirkvi. Je totiž zjavné, že jednotliví kresťania nemôžu byť neomylní, keďže si vo svojich mienkach navzájom odporujú. Podobne i samotné koncily, teda zhromaždenie biskupov, kňazov, teológov i jednoduchých veriacich nemôžu byť samé osebe garanciou neomylných vyhlásení, keďže koncily, ktoré sa konali v histórii a nárokovali si na to, že sú všeobecné, si vzájomne odporovali.

Problematika zostavenia Biblického kánona má ďalekosiahle dôsledky pre ekumenický dialóg. Druhý vatikánsky koncil vyhlásil v **dokumente Unitatis Redintegratio** zásady katolíckeho ekumenizmu, podľa ktorých *„bezpodmienečne treba jasne vyložiť celé (katolícke) učenie. Nič nie je tak vzdialené od ekumenizmu ako onen falošný irenizmus, ktorým sa narušuje čistota katolíckeho učenia a zatemňuje sa jeho pravý a nepochybný zmysel.“* [29] Ak katolícki teológovia chcú, aby odlúčení bratia boli čo najjasnejšie oboznámení s čistou katolíckou náukou, nemôže byť postavená Biblia za základné

východisko akéhokoľvek teologického dialógu, pretože Biblia sama stojí na základe neomylnej definície rímskeho biskupa. Akékoľvek teologické úvahy, ktoré majú byť v kresťanstve pokladané za pravdivé, nemôžu vychádzať z Biblie ako z axiómy, ale z učenia, Cirkvi garantovaného pápežom, ktorého časť je zachytená v inšpirovaných spisoch.

Prijímaním Atanázovho kánona fakticky reformovaní kresťania dosvedčujú, že je zostavený neomylné, čím v dôsledku potvrdzujú aj to, že až do Atanázových čias, teda celé tri storočia, bola Cirkev schopná neomylné zachovať pravú vieru aj bez Biblie. **Ak teda veria v neomylnosť Cirkvi počas prvých troch storočí, neexistuje rozumný dôvod, aby v neomylnosť Cirkvi neverili v 16. storočí.** Klasickým vysvetlením tohto problému býva tvrdenie, že Cirkev podriadená pápežovi sa odklonila od učenia Biblie, teda od pravého evanjelia.[\[30\]](#) Ak je však Cirkev schopná zblúdiť od pravého učenia, potom nemôžeme mať istotu, že nezblúdila už v prvých storočiach, keď zostavovala biblický kánon. Buď je Cirkev neomylná rovnako v 4. ako aj v 16. storočí, a tak nepotrebuje reformáciu, alebo je omylná v 16. storočí, no rovnako aj v 4. storočí, a tak nemôžeme mať istotu ani v tom, že správne zostavila Bibliu.

Taktiež za zmienku stojí fakt, že protestantskí kresťania prijatím Biblie fakticky dôverujú Cirkvi zo štvrtého storočia, že správne rozoznala, čo je Kristovo učenie. No práve z tohto obdobia sa stretávame so svedectvami, podľa ktorých Biblia neobsahuje úplne celé Kristovo učenie. Svedectvá cirkevných Otcov, ktorí stáli pri zrode novozákonného kánona, potvrdzujú, že okrem právd zachytených v posvätných spisoch existujú aj Bohom zjavené pravdy, ktoré tieto spisy priamo alebo vôbec neobsahujú.

Bazil Veľký († 379) v spise *De Spiritu Sancto* dosvedčuje: „*Z dogiem a kázní zachovaných v Cirkvi niektoré máme vydané písomne, iné sme však prijali v tajomstve podania z tradície apoštolov, z ktorých obidvoje má tú istú cenu a úctu.*“[\[31\]](#)

Ján Zlatoústý († 407) vo svojej 4. homílii na 2. list Solúnčanom potvrdzuje: „*Je jasné, že nie všetko odovzdali (apoštoli) písomne, ale mnoho tiež bez písma; aj to je však vierohodné.*“ [\[32\]](#)

Podobne sa vyjadrujú aj **Origenes** (+153/4) a **Hieroným** (+420). [\[33\]](#)

Neexistuje rozumný dôvod bez výhrad prijímať ako Božie slovo 27 kníh menovaných Atanážom Alexandrijským a zároveň odmietať tvrdenia jeho súčasníkov, že Božie slovo v týchto spisoch nie je zachytené celé, a preto je potrebné ako Božie slovo prijímať aj Apoštolskú tradíciu. Azda posledným pokusom, ako obhájiť reformáciu a jej zásadu Sola Scriptura, je tvrdenie, podľa ktorého je katolíckou Cirkvou prezentovaná Apoštolská tradícia absolútne neprijateľná a falošná, pretože odporuje učeniu Biblie. Takéto tvrdenie však nijako nepotvrdzuje pravosť Biblie. Vyplývajú z neho tri možnosti: Buď je pravdivá Biblia a Tradícia je falošná, alebo je pravá Tradícia a Biblia je falošná, alebo je tu ešte tretia možnosť, a síce že Biblia aj Tradícia sú falošné. Ktorý záver platí, sa zo vzájomného rozporu Biblie a Tradície určiť nedá.

Katolícka Cirkev prehlasuje, že správne vykladaná Biblia je v úplnom súlade s Apoštolskou tradíciou. Ak protestantskí kresťania tvrdia, že medzi týmito dvoma zdrojmi je rozpor, vyjadrujú tým, že rozpor je medzi správnym výkladom Biblie a Tradíciou, ako ju predkladá katolícka Cirkev. Podstatnú úlohu tu teda hrá správny výklad Biblie. Táto úloha je tak podstatná, že bez neomylného výkladu Biblia sama osebe nemôže byť garantom neomylnosti v Cirkvi. Je to úplne zjavné z toho, že okolo 40 000 kresťanských protestantských denominácií považuje za zdroj neomylného Kristovho učenia práve Bibliu, a napriek tomu sa v jej výklade líšia. Sola Scriptura teda zjavne nie je garantom neomylnosti v Cirkvi. K Biblii musí byť nevyhnutne pridaný neomylný výklad.

Keď Martin Luther prehlásil zásadu Sola Scriptura za jediný

zdroj pravdivého Kristovho učenia, neuvedomil si, že v skutočnosti za zdroj pravého učenia vyhlásil svoj vlastný výklad Svätého písma, ktorý bol v rozpore výkladom pápežov. Zoberúc do dôsledkov tento fakt Martin Luther sa vlastne vyhlásil za neomylného vykladača Biblie a postavil sa na miesto pápeža. Presne to isté robí každý ďalší reformátor a zakladateľ ďalšej a ďalšej denominácie. Nejde teda o prijatie Biblie za základ pravdy, [\[34\]](#) ale o prijatie „*toho správneho výkladu biblie*“.

Ak teda máme zmysluplne dôverovať tomu, že Biblia skutočne obsahuje Božie slovo, nemáme inú možnosť, ako priznať schopnosť neomylnosti tomu, kto kánon biblických kníh potvrdil. Týmto garantom neomylného potvrdenia Božieho slova je rímsky biskup. Ak mu túto charizmu neomylnosti uprieme, neexistuje nič, čo by nám garantovalo, že Biblia je skutočne Božím slovom. Takto teológia, ktorá odmieta neomylnosť pápeža a zároveň rešpektuje Bibliu ako Božie slovo, sa sama diskvalifikuje z pozície vierohodnosti na základe svojho vnútorne rozporného východiska.

Článok bol publikovaný v: Proces zostavenia novo zákonného biblického kánonu, Sväté písmo ako duša teológie, Trnava : Dobrá kniha, 2015, S. 57-66, ISBN: 978-80-7141-958-7.

Použitá literatúra

SV. PÍSMO STARÉHO I NOVÉHO ZÁKONA. Trnava : Spolok svätého Vojtecha, 1996.

DENZINGER, Heinrich – SCHÖNMETZER, Adolf: *Enchiridion Symbolorum, Definitionum et Declarationum*, Freiburg Br. 1965.

DUS, Jan A. – POKORNÝ, Petr: *Neznámá evangelia, Novo zákonní apokryfy I.*, Praha : Vyšehrad, 2001. ISBN 80-7021-406-6

FORMULA SVORNOSTI. In : *Symbolické knihy*. Liptovský Mikuláš : Tranoscius 1992. ISBN 80-7140-002-5

Kišiday, František Alexander: *Základná bohoveda I. a II.*, Košice : 1992.

KROVINA, Michal: *Všeobecný úvod do Písma svätého*, Košice : 1993.

MacARTHUR, John F.: *Charizmatické hnutie vo svetle Biblie*. Bratislava : ECM, s r.o., 1994. ISBN 80-85733-19-6

MORDEL, Štefan: *Patrológia*, Spišská Kapitula – Spišské podhradie : Kňazský seminár biskupa Jána Vojtaššáka, 2001. ISBN 80-7142-085-9

Pojednanie o pápežovej moci a prvenstve. In : *Symbolické knihy*. Liptovský Mikuláš : Tranoscius 1992. ISBN 80-7140-002-5

UNITATIS REDINTEGRATIO, dekrét Druhého vatikánskeho koncilu. In : Polčin, Stanislav.: *Dokumenty Druhého vatikánskeho koncilu I*. Trnava : Spolok svätého Vojtecha, 1993.

ZINS, Robert M.: *Biblia a katolícka doktrína authority*. In : <http://nkz.reformace.cz/?p=4&pp=topic&string=31.5&id=00000045#ft1> (8.1.2007).

[1] Porov. ZINS, R. M.: *Biblia a katolícka doktrína authority*. In : <http://nkz.reformace.cz/?p=4&pp=topic&string=31.5&id=00000045#ft1> (8.1.2007).

[2] Porov. ZINS, R. M.: *Biblia a katolícka doktrína authority*. In : <http://nkz.reformace.cz/?p=4&pp=topic&string=31.5&id=00000045#ft1> (8.1.2007).

[3] Porov. ZINS, R. M.: *Biblia a katolícka doktrína authority*. In : <http://nkz.reformace.cz/?p=4&pp=topic&string=31.5&id=00000045#ft1> (8.1.2007).

[4] Porov. ZINS, R. M.: *Biblia a katolícka doktrína autority*. In : <http://nkz.reformace.cz/?p=4&pp=topic&string=31.5&id=00000045#ft1> (8.1.2007).

[5] Porov. ZINS, R. M.: *Biblia a katolícka doktrína autority*. In : <http://nkz.reformace.cz/?p=4&pp=topic&string=31.5&id=00000045#ft1> (8.1.2007).

[6] Napríklad už spomínaný spor medzi konštantinopolským patriarchom Nestorom a alexandrijským patriarchom Cyrilom.

[7] Porov. SV. PÍSMO STARÉHO I NOVÉHO ZÁKONA. Trnava : Spolok svätého Vojtecha, 1996, s. 2134.

[8] Porov. SV. PÍSMO STARÉHO I NOVÉHO ZÁKONA. Trnava : Spolok svätého Vojtecha, 1996, s. 2186.

[9] Porov. SV. PÍSMO STARÉHO I NOVÉHO ZÁKONA. Trnava : Spolok svätého Vojtecha, 1996, s. 2270.

[10] Porov. KROVINA, M.: *Všeobecný úvod do Písma svätého*. Košice : 1993, s. 42.

[11] Kniha z druhého storočia písaná formou apokalypsy.

[12] Porov. DUS, J.A. – POKORNÝ, P.: *Neznámá evangelia, Novozákonní apokryfy I*. Vyšehrad : 2001, s. 28.

[13] Porov. DUS, J.A. – POKORNÝ, P.: *Neznámá evangelia, Novozákonní apokryfy I*. Vyšehrad : 2001, s. 28. Niektorí usudzujú, že pod Petrovou apokalypsou je tu myslený jeden, alebo oba Petrove listy. Taktiež niektorí usudzujú, že na mieste, kde je text porušený, mohli byť menované aj ostatné spisy, ktoré sú dnes zaradené do biblického kánonu. – Porov. KROVINA, M.: *Všeobecný úvod do Písma svätého*. Košice : 1993, s. 41. Takéto tvrdenia sa však nedajú dokázať a iné historické doklady dosvedčujú, že mnohé, dnes už kanonické spisy boli vtedy ešte predmetom diskusie.

[14] Porov. KROVINA, M.: *Všeobecný úvod do Písma svätého*. Košice : 1993, s. 43.

[15] Porov. DUS, J.A. – POKORNÝ, P.: *Neznámá evangelia, Novozákonní apokryfy I*. Vyšehrad : 2001, s. 29.

[16] Porov. DUS, J.A. – POKORNÝ, P.: *Neznámá evangelia, Novozákonní apokryfy I*. Vyšehrad : 2001, s. 29.

[17] Porov. MacARTHUR, J.F.: *Charizmatické hnutie vo svetle Biblie*. Bratislava : ECM, s r.o., 1994, s. 21.

[18] Porov. DUS, J.A. – POKORNÝ, P.: *Neznámá evangelia, Novozákonní apokryfy I*. Vyšehrad : 2001, s. 29.

[19] Porov. MacARTHUR, J.F.: *Charizmatické hnutie vo svetle Biblie*. Bratislava : ECM, s r.o., 1994, s. 21.

[20] Porov. DUS, J.A. – POKORNÝ, P.: *Neznámá evangelia, Novozákonní apokryfy I*. Vyšehrad : 2001, s. 29.

[21] Porov. MacARTHUR, J.F.: *Charizmatické hnutie vo svetle Biblie*. Bratislava : ECM, s r.o., 1994, s. 21.

[22] Porov. SV. PÍSMO STARÉHO I NOVÉHO ZÁKONA. Trnava : Spolok svätého Vojtecha, 1996, s. 2508.

[23] Porov. MORDEL, Š.: *Patrológia*, Spišská Kapitula – Spišské podhradie : Kňazský seminár biskupa Jána Vojtaššáka, 2001, s. 15.

[24] Porov. DUS, J.A. – POKORNÝ, P.: *Neznámá evangelia, Novozákonní apokryfy I*. Vyšehrad : 2001, s. 28.

[25] Porov. DUS, J.A. – POKORNÝ, P.: *Neznámá evangelia, Novozákonní apokryfy I*. Vyšehrad : 2001, s. 50-51.

[26] FORMULA SVORNOSTI, in : *Symbolické knihy*. Liptovský Mikuláš : Tranoscius 1992, s. 253.

[27] Atanáz bol účastníkom snemu v Sardike v roku 343, ktorý

potvrdil učenie o rímskom biskupovi, ktorý rozhoduje spory v Cirkvi (porov. DS 133).

[28] Porov. DUS, J.A. – POKORNÝ, P.: *Neznámá evangelia, Novozákonní apokryfy I*, Vyšehrad : 2001, s. 29.

[29] UNITATIS REDINTEGRATIO 11, dekrét Druhého vatikánskeho koncilu. In : Polčin, S.: *Dokumenty Druhého vatikánskeho koncilu I.*, Rím : Slovenský ústav svätého Cyrila a Metoda, 1968.

[30] Porov. Pojednanie o pápežovej moci a prvenstve. In : *Symbolické knihy*, Liptovský Mikuláš : Transcius 1992, s. 173 – 181.

[31] Kišiday, F. A.: *Základná bohoveda I. a II.* Košice : 1992, s. 262.

[32] KIŠIDAY, F.A.: *Základná bohoveda I. a II.* Košice : 1992, s. 262.

[33] Porov. KIŠIDAY, F.A.: *Základná bohoveda I. a II.* Košice : 1992, s. 262.

[34] Všetci kresťania totiž uznávajú bibliu za neomylný zdroj Kristovej nauky, aj keď pravoslávni a katolíci ho nepovažujú za jediný zdroj.